

سیاحت خورشید

غلامرضا گلی زواره

ناشر: هستی نما، حروفنگار و صفحه آرا: سید محمد میری

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه دفتر تبلیغات اسلامی، چاپ اول، بهار ۱۳۸۵
شمارگان: ۲۱۰۰، قیمت: ۱۸۰۰ تومان، ۲۴۸ صفحه، شابک: ۹۶۴-۸۲۱۴-۲۱-۲
همه حقوق برای ناشر محفوظ است.

نشانی: تهران، ص-پ: ۷۵۳-۱۳۱۴۵

تلفن: ۰۹۱۲۱۵۲۱۰۳۸

تلفکس: ۰۲۱-۶۹۱۴۷۶۵

توزیع: ۰۲۵۱-۲۹۱۹۲۴۱

E-mail: Hastinama@mail.com

www.Hastinama.com

گلی زواره، غلامرضا، ۱۳۳۷ -

سیاحت خورشید: مهاجرت ها، مسافرت ها، گردش ها و اقامتگاه های
امام خمینی (قدس سره) / غلامرضا گلی زواره. — تهران: نشر هستی نما، ۱۳۸۵.
۲۴۸ ص. ۱۸۰۰۰ ریال ISBN 964-8214-21-2

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیفا.

کتابنامه: ص [۲۳۸] - ۲۴۷؛ همچنین به صورت زیر نویس.

۱. خمینی، روح الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران،
۱۲۷۹ - ۱۳۶۸ - سرگذشت نامه. ۲. خمینی، روح الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار
جمهوری اسلامی ایران، ۱۲۷۹ - ۱۳۶۸ - سیر و سیاحت. الف. عنوان. ب. عنوان:
مهاجرت ها، مسافرت ها، گردش ها و اقامتگاه های امام خمینی (قدس سره).

۹۵۵/۰۸۴۲۰۹۲

۹ س/گ ۱۵۷۷/DSR

۱۳۸۵

سیاحت خورشید

مهاجرت‌ها، مسافرت‌ها، گردش‌ها و اقامتگاه‌های

امام خمینی (قدس سره)

غلامرضا گلی زواره

مجلس شورای اسلامی

تهران

۱۳۸۵

۱۳۸۵/۱/۲۹

۱۵۹

تاریخ

شماره

پوست

بسمه تعالی

جناب آقای جنتی

مدیر محترم نشر هستی نما

با سلام

عطف به درخواست شماره ۱۵۰۴ هـ مورخه ۸۴/۱۱/۱۵ مبنی بر صدور مجوز چاپ

در مورد:

کتاب: سیاحت خورشید

تالیف: غلامرضا گلای زواره

ناشر: نشر هستی نما

ضمن تقدیر از اهتمام جنابعالی و مشاورات محترم مزبور و همچنین مولف ارجمند نسبت به ترویج اندیشه، آثار و نام ویاد رهبر کبیر انقلاب اسلامی، به اطلاع می‌رساند که چاپ کتاب مذکور مطابق نمونه ارسالی از نظر این مؤسسه بلامانع می‌باشد. این مجوز برای یک نوبت چاپ صادر شده است و تجدید چاپ اثر مذکور نیاز به مجوز جداگانه دارد. لطفاً پس از چاپ، سه نسخه از آن را جهت بهره برداری در آرشیو مؤسسه ارسال فرمایید.

حمید انصاری

فانم مقام موسسه

فهرست

۷	 مقدمه
۱۳	 شهرستان خمین
۱۹	 ملاقات با مُدّرس در اصفهان
۲۲	 به سوی اراک
۲۴	 اقامت در قم
۲۷	 در مدارس فیضیه و دارالشفاء
۳۲	 در اماکن مذهبی و آموزشی قم
۳۶	 اجاره نشینی و خرید خانه
۳۹	 بیت امام (کانون انقلاب)
۴۳	 در محافل و مجالس
۴۶	 سفر به روستاهای اطراف قم
۵۱	 بر ساحل دریای مدیترانه
۵۲	 در کنار چشمه‌های محلات
۵۸	 مشهد مقدس
۶۲	 در شهر فریمان
۶۶	 به سوی همدان
۶۹	 عزیمت به سوی تبریز
۷۱	 در جوار امامزاده سید محمدولی روستای درکه
۷۴	 در شهر تهران
۷۷	 دیداری پربار
۷۹	 اقامت در کرج
۸۶	 از پادگان عشرت آباد تا داودیه

۹۰	خانه یازندان
۹۶	در منزل قیطریه
۹۹	تبعیدگاه ترکیه
۱۰۸	عزت نفس و فراست امام در تبعیدگاه
۱۱۳	واکنش‌ها و اعتراض‌ها
۱۱۸	تغییر محل تبعید
۱۱۹	فرودگاه بغداد
۱۲۱	توقف در کاظمین
۱۲۵	سامرا
۱۳۱	کربلا
۱۴۴	نجف اشرف
۱۴۸	در جوار بارگاه امیرالمؤمنین علیه السلام
۱۶۳	بصره و صفوان
۱۶۵	کویت
۱۶۹	دهکده نوفل لوشاتو
۱۷۸	در فرودگاه تهران
۱۸۳	بهشت زهرا
۱۸۷	مدرسه رفاه و مدرسه‌ی علوی
۱۹۶	بازگشت به قم
۲۰۳	بیمارستان قلب شهید رجائی تهران
۲۰۶	در بند شمیران
۲۱۰	جماران
۲۲۰	بیمارستان قلب جماران
۲۲۳	مصلای بزرگ تهران
۲۲۵	مرقد مطهر

مقدمه

امام خمینی دارای ابعاد شخصیتی متعدد ولی کم نظیری بود که بدون تردید هر کدام از ویژگی‌ها و خصال آن روح قدسی بر محور خدا جوئی، اخلاص و وارستگی قرار داشت، عالم را محضر خداوند می‌دانست و غرق در حق، می‌زیست، هیچ گاه خویشتن را مطرح نمی‌نمود. او در عرصه‌های گوناگون اخلاقی، عرفانی، علمی و زندگی عملی شخصیتی ممتاز و اسوه‌ای هدایت‌گر را برای مشتاقان معنویت به نمایش نهاد. با این وجود هر کس از این منشور معرفت نور می‌گیرد و هر فردی نیز از اقیانوس عزت جرعه‌ها می‌نوشد. خود را سیراب می‌سازد. در منزلت ملکوتی و کرامت‌های اخلاقی امام باید از چنین زاویه‌ای نگریست و دریافت که آن خورشید درخشان به گروهی خاص، مقطعی مشخص، برهه‌ای از زمان و بُعدی معین، تعلق نداشت و منحصر نمی‌گردید و برای راهیابی به ژرفای اندیشه و اعماق فضایلش باید سال‌های متمادی کاوش‌های فراوانی کرد و لایه‌های متنوعی از وجودش را مشاهده کرد، آن رهبر نجات بخش و

سرور قبیله ایمان در دل‌های اهل زهد و تقوا جای گرفت، لب‌هایی که به ذکر حق مترنم بودند، نامش را مشتاقانه زمزمه کردند، به همین دلیل پیروزی درخشان انقلابش چشم جهان را خیره ساخت و پرچم اسلام به دست توانای شگفت‌انگیزش به اهتزاز درآمد و از این‌روی هرگز نام و یادش از دل و ذهن‌ها محو نمی‌گردد.

آن مسیح‌زمان این همه فداکار جان‌برکف و لبیک‌گوی راه اشاراتی در خیابان و بیابان، شهر و روستا و در برابر گل و گلوله به حرکت درمی‌آورد. حیات را به کالبد‌های مرده و بی‌رمق دمید و کثیری از انسان‌ها به برکت انفاس قدسی او زندگی خویش را معنای دیگری یافتند. هر چند بیشتر با این نشانه روشنی از لطف الهی مانوس گردیم، بیشتر فیض خواهیم گرفت. هر حرکت، تصمیم و برنامه ریزی امام علامتی از اخلاص، ایثار، شجاعت، تعهد و مسئولیت ایشان را با خود همراه دارد و درس‌های آموزنده و ارزنده‌ای در آن نهفته است، به عبارت دیگر امام صرفاً هنگام تدریس مباحث فقهی، فلسفی، عرفانی، کلامی و اخلاقی، معلم فراگیران نبود بلکه در تمامی لحظات زندگیش نکته‌ای تربیتی، عبرت‌آموز و پربار مشاهده می‌گردد، یکی از جلوه‌های جالب در سیره این عبد صالح خداوند هجرت‌ها و مسافرت‌های اوست، دقت و تعمق در این بعد از حیات ارزشمند امام خمینی می‌تواند مرواریدهای معانی و گوهرهای گرانبهایی را برای ما به ارمغان آورد که در مسیر زندگی فردی و اجتماعی می‌توانیم آن‌ها را به عنوان سرمایه‌هایی گرانقدر به کار گیریم.

امام خمینی در مسافرت‌ها می‌کوشیدند از هر فرصتی که به دست

می‌آید به بهترین نحو استفاده کنند، اگر خلاف شرعی می‌دیدند بدون هیچ‌گونه اغماض اما با رعایت حرمت و عزت افراد، تذکر می‌دادند، توجه به درس و بحث، تحقیق و نیز روی آوردن به عبادات، نوافل، ذکر و دعا در این مهاجرت‌ها برای آن روح قدسی، نقش محوری داشت و شرایط سیاسی، تبعیدگاه و برخی دشواری‌ها مانع پی‌گیری این برنامه‌ها از سوی ایشان نمی‌گردید.

اهتمام امام در هر شهر و منطقه‌ای بر این واقعیت استوار بود که قداست اماکن مذهبی چون مسجد، حسینیه و امامزاده حفظ گردد، مکان‌های عبادی که فراموش شده‌اند و متروک گردیده‌اند یا در جایی دورافتاده واقع‌اند، احیا گردند. مقام علما و مشاهیر هر ناحیه با تلاش امام، محترم شمرده می‌شد و در شیوه و سیره ایشان این حرمت نهادن مشاهده می‌گردید و در واقع به مردم در عمل می‌آموختند که احترام بزرگان دین و دانش را نگه‌دارند. البته امام با بصیرت خاص و روش‌بینی و نگرشی وسیع، جمود و تحجر و افکار خرافی را بر نمی‌تابید و در متحول نمودن افکار و سوق دادن مردم به سوی معارف قرآن و اهل بیت علیهم‌السلام و اصلاح آداب و رسوم منفی و زیان‌بار و احیاناً بیهوده، نیز برنامه‌هایی را ترتیب می‌دادند.

هم‌چنین امام مردم را متوجه امور عبرت‌آمیز و مسایلی که پندی در آن‌ها نهفته بود می‌نمودند، در هنگام تدریس خصوصی در درس‌های اخلاقی و عرفانی نیز چنین سبکی را برای ارائه مفاهیم به کار می‌گرفتند. در هر جلسه‌ای که امام حضور داشتند مهابت معنوی ایشان به حاضران اجازه نمی‌داد سخن لغو و رفتاری بیهوده از خود بروز دهند یا مزاح‌هایی بنمایند که موجب تحقیر و یا غیبت دیگران شود. اگرچه آن رهبر فرزانه برای فرار

از گرمای تابستان قم به نواحی خوش آب و هوا می رفتند اما به محض آن که به آبادی مورد نظر می رسیدند به کار و فعالیت و نگارش و مانند آن روی می آوردند و هیچ وقت بیکار نبودند. امام در منازلی که اقامت می نمودند، یا از وسایلی که استفاده می کردند، سعی می کردند حقوق صاحب خانه و یا مالک امکانات را رعایت کنند و اجازه ندهند کوچک ترین حقی به دلیل شهرت و احترام به ایشان، تضییع و فراموش گردد. در محافل عمومی، خصوصی، علمی و آموزشی هم نمی گذاشتند در خصوص ایشان به وسیله تکیه گذاشتن، پتو فرش کردن و اختصاص دادن امکاناتی ویژه، افراد امتیاز خاصی قایل گردند. در همه شرایط چه قبل و چه بعد از انقلاب هم چون مردمان عادی و با پیش گرفتن ساده زیستی و قناعت، روزگار را سپری می کردند، ارتباط ایشان با مردم به دور از تشریفات معمول و پیچ و خم های متداول صورت می گرفت و علاقه متقابل ایشان و همه اقشار امری بدیهی می باشد. در شرایطی که تمامی افراد دچار آشفتگی و تشویش هستند مثل ایام زندان و تبعید، هنگام بمباران هوایی توسط دشمن، بیماری و کسالت، امام در کمال آرامش و اطمینان قلبی به سر می بردند و اگر افرادی می خواستند امکاناتی فراهم کنند که مبادا طی حوادثی به ایشان لطمه و صدمه ای وارد شود، ایشان می فرمودند، این کارها، توکل آدمی را به زوال می برد. اعتماد و اتکال ایشان به پروردگار متعال بسیار قوی بود و میزان اشتیاق آن روح قدسی نسبت به ساحت مقدس خاندان عترت و طهارت در اماکن زیارتی ایران و عراق به نحو بارزی آشکار می گردید.

راقم این سطور این افتخار را به دست آورد که از طریق ارائه مقاله با اولین و دومین «کنگره امام خمینی و فرهنگ عاشورا» همکاری کنم و نیز نوشتاری در موضوع حماسه عرفانی امام تدوین نمایم که در یکی از آثار «کنگره اخلاقی - عرفانی امام خمینی» درج گردید. مقالات دیگری نیز نوشته‌ام که در فصلنامه‌های پژوهشی و جراید و مجلات چاپ شده‌اند.^۱ این نوشته‌ها نیز بخش‌هایی از زندگی، سیره، اخلاق و اندیشه امام را مورد بررسی قرار داده‌اند. هم‌چنین این توفیق نیز نصیبم گردید که کتاب «فرازهای فروزان» را در خصوص سیره تربیتی و عرفانی آن رهبر فرزانه‌ی انقلاب بنگارم و به طبع بسپارم. با بخش تاریخ «دانشنامه امام خمینی» نیز همکاری‌هایی داشته و دارم.

نوشتار حاضر کوششی است درباره‌ی مسافرت‌ها، مهاجرت‌ها، تبعیدگاه‌ها و اقامت‌گاه‌های کوتاه‌مدت و طولانی‌مدت امام خمینی و نیز معرفی مراکزی که ایشان در آن‌ها به تدریس و فعالیت‌های علمی مشغول بوده‌اند.

امید آن که روح قدسی آن حقیقت همیشه زنده این تلاش اندک را مورد تأیید قرار دهد و نیز این کتاب مورد توجه علاقه‌مندان و خوانندگان قرار گیرد. از پژوهشگران این عرصه استدعا دارد که موارد خطا و لغزش‌ها را تذکر دهند تا کتاب در چاپ‌های بعد با اصلاحات و پیرایش‌های لازم، عرضه گردد. در خاتمه از فاضل گرامی و عزیز ارجمند جناب آقای «یدالله جنتی» مدیر محترم انتشارات «هستی‌نما» که زمینه‌های طبع و نشر این اثر را

۱. فهرست این مقالات در پایان کتاب آمده‌اند.

فراهم آورده‌اند، نهایت تشکر و امتنان را دارم و توفیق روزافزون ایشان را در عرصه‌های پژوهشی و فرهنگی خواستارم.

غلامرضا نگلی زواره

قم، ربیع‌الاول ۱۴۲۷ ق - بهار ۱۳۸۵ ش